



Professor Han Entzinger, invloedrijke promotor van massale migratie naar Nederland

Posted on 2 augustus 2023 by Hans Werdmölder

Opgeteld komen er meer arbeidsmigranten, familiemigranten, asielzoekers en studenten dan ooit naar Nederland. De Nederlandse bevolking heeft nooit, bijvoorbeeld via de stembus, om die ontwikkeling gevraagd. Maar steeds weer waren er hoogleraren die de grootscheepse migratie naar Nederland toejuichten. In een korte serie portretteert Hans Werdmölder enkelen van hen. In deze eerste aflevering: Han Entzinger, die geen nadeel of risico wenste te zien.

Er zijn maar weinig onderwerpen die al zo lang het maatschappelijk debat domineren als migratie. Afwijkende geluiden werden lange tijd niet geaccepteerd, waarbij sterk op de persoon werd gespeeld. 'Als u het vol vindt in Nederland, moet u naar de psychiater, want dat gevoel van volheid heeft niets te maken met bevolkingsgroei, maar met uw eigen ziekelijke geest', zo luidde de geruststellende boodschap van onze nationale omroep toen we in 2001 de grens van 16 miljoen inwoners passeerden. Wie kritisch was over immigratie, werd voor rechts-extreem

uitgemaakt.

Een invloedrijke aanjager van immigratie als hoogst welkom fenomeen is de in 1947 geboren socioloog H.B. (Han) Entzinger. In 1987 maakte hij migratie tot het thema van zijn inaugurale rede als buitengewoon hoogleraar aan de Universiteit Utrecht.

‘Te lang hebben we migranten gezien als zielige en ontwortelde zielen’, was zijn boodschap. ‘Wij hebben altijd een migratieoverschot van twintig- tot vijftigduizend mensen nodig, willen we de “ontgroening”, de vergrijzing en de dreigende tekorten aan arbeidskrachten en premiebetalers voorkomen. Vluchtelingen en asielzoekers zijn nodig, want wie moeten anders onze pensioenen betalen. Migratie is ook nodig om de Nederlandse bevolking te stabiliseren tussen de 10 en 12,5 miljoen inwoners.’ Het argument van de premiebetalers dook onlangs onder meer weer op in een bijdrage van de onderzoeker Maria Demertzis (*NRC Handelsblad*, 21 juli 2023).

Geen woord over de nadelen van migratie

Discriminatie vond Entzinger een doodgepraat thema. Het geld uit de pot minderheden moest, betoogde hij, vooral worden besteed aan Nederlandse taalcursussen, aan vakbekwame leerkrachten op basisscholen en aan extra voorzieningen voor scholen met kinderen van migranten. Maar geen woord over de nadelen van migratie, zoals de opeenhoping van kansarme migranten in oude stadswijken, de druk op de verzorgingsstaat en de stijgende criminaliteit.

Over hoe de samenleving er in 2050 uit zal zien, maakte Entzinger zich geen zorgen. ‘De bevolking zal alleen wat meer beige zijn geworden.’ Met deze opmerking veronderstelde dat hij dat er veel huwelijken zouden plaatsvinden tussen allochtonen en autochtonen, de zogenoemde *melting pot*. Dat was een feitelijke misrekening.

Bij de bestudering van immigratievraagstukken wordt overwegend aandacht geschonken aan sociale en culturele aspecten. ‘We hebben het wel over mensen,’ zei oud-premier Jan Peter Balkenende zodra de kosten van immigratie ter sprake dreigden te komen. Antropoloog en wiskundige Jan H. van de Beek berekende dat het in de jaren 1995-2019 ging om het een nettobedrag van 400 miljard euro, evenveel als alle Nederlandse aardgasbaten.

In 1990 raakte Entzinger ernstig in opspraak. 'Weldra,' profeteerde hij, 'zal de Middellandse Zee niet veel breder lijken dan de Rio Grande, de grensrivier tussen Mexico en de Verenigde Staten waarover miljoenen mensen – vaak illegaal – noordwaarts zijn getrokken.' Zijn collega's van de Utrechtse werkgroep Studies van de Multi-Etnische Samenleving (SMES) meenden dat Entzinger met zijn 'botte voorspelling' de belangen van 'etnische minderheden' had geschaad, want de Immigratie-en Naturalisatiedienst (IND) zou wel eens veel strenger kunnen gaan optreden.

Het conflict had ook een ideologische oorzaak. De nieuwbakken hoogleraar was tevens stafmedewerker van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) en als zodanig medeauteur van het WRR-rapport *Allochtonenbeleid* (1989), waarin werd gewaarschuwd voor de gevolgen van een dreigende tweedeling in de samenleving. In het advies aan de regering stond het recht (en de plicht) tot arbeid centraal, waarbij werd gepleit voor een sluitende aanpak van opvang van nieuwkomers in combinatie met een basiseducatieplicht.

Migranten moesten ook behoorlijk Nederlands leren en opleidingen volgen. Was hiermee de wijsheid van de straat niet tot beleidsadvies verheven? De medewerkers drongen aan op zijn ontslag, maar het bestuur nam de beslissing de werkgroep SMES op te heffen.

De beweringen van Entzinger werden keer op keer ondergraven

Was dan elke vorm van discussie over migratie en migratiebeleid onmogelijk? Allerm minst. Het debat werd gevoerd binnen de erkenning van allerlei internationale verdragen, humanitaire principes en het recht op politiek asiel. Het oneigenlijk gebruik van het asielrecht en het misbruik van voorzieningen bleven taboethema's.

Samen met econoom en PvdA-coryfee Arie van der Zwan schreef Entzinger begin jaren negentig een rapport waarin verplichte inburgering werd bepleit. Dat leidde tot de Wet inburgering Nieuwkomers. Entzinger was ook adviseur van de Nederlandse regering, de Europese Commissie en de Raad van Europa. In het blad *Justitiële Verkenningen* schreef hij in 1994 dat de nieuwe vreemdelingenwetgeving de migratie beheersbaar maakt. Halleluja, klonk het in koor.

Zijn beweringen werden echter keer op keer ondergraven door het blijvend hoge

migratiesaldo, het mislukte terugkeerbeleid voor uitgeprocedeerde asielzoekers en de moeizame integratie van laag opgeleide volgmigranten. Entzinger ging er nog vanuit dat afgewezen asielzoekers daadwerkelijk zouden worden uitgezet, terwijl slechts sprake was van 'administratieve verwijdering'. Later zou Entzinger pleiten voor meer snelle en heldere asielprocedures, maar ook voor een Europese aanpak van het asielvraagstuk.

Pieter Lakeman werd weggezet als een wetenschappelijke clown

In 1999 verscheen het boek *Binnen zonder kloppen* van de econometrist Pieter Lakeman. Hij constateerde dat Marokkaanse gastarbeiders vrouw en kinderen lieten overkomen, die vervolgens recht hadden op allerlei sociale voorzieningen en medische hulp. Sommige Marokkaanse vaders waren meer dan een keer gehuwd en hadden veel kinderen. Die kinderen hadden ook weer een gezin. Gevolg: een enorme aanwas van Marokkanen uit de arme en conservatieve Rifstreek.

Er waren ook geregistreerde kinderen die achterbleven. In 1990 werd 96 miljoen gulden aan kinderbijslag naar Marokko overgemaakt, op basis van 2500 gerechtigden. Dat kwam erop neer dat elke Marokkaanse moeder 13,5 kinderen zou hebben.

Lakeman schatte de baten van immigratie op circa 1 miljard gulden en de kosten voor de maatschappij op zo'n 17 miljard gulden per jaar. Door het minderhedencircuit werd hij weggezet als een onwetenschappelijke clown. Han Entzinger schreef in *NRC Handelsblad* een paginagrote, zeer negatieve recensie van *Binnen zonder kloppen*.

Tussen 1993 en 1997 was Entzinger voorzitter van het Wetenschappelijk Bureau van D66, voorzitter van de Commissie Integratie Vluchtelingenwerk, en politiek zeer invloedrijk. In zijn inaugurale rede aan de Erasmus Universiteit sprak hij in 2002 over 'de onfortuinlijke afloop van de gemeenteraadsverkiezingen van twee dagen eerder'. Op 6 maart 2002 had Leefbaar Rotterdam, met lijstaanvoerder Pim Fortuyn, een eclatante zege behaald op de PvdA, die al decennia aan de macht was in de havenstad. Meer dan ooit zijn geen simpele *one-liners* maar gedegen analyses nodig, vond Entzinger. Dat was een forse steek onder water richting Fortuyn.

In 2012 is Entzinger met pensioen gegaan, maar tot 2022 had hij het recht promovendi te begeleiden. Hij houdt zich nu bezig met een onderzoek naar zogenoemde klimaatvluchtelingen. Zal klimaatverandering leiden tot een nieuwe vluchtelingengolf van Afrika naar Europa?

Nog altijd een vooruitziende blik

Entzinger wil geen harde voorspellingen doen. 'De Sahara breidt zich uit en het wordt steeds moeilijker om al die monden te voeden. Het zou dus zomaar weer kunnen, een nieuwe vluchtelingencrisis. Maar of dit volgend jaar gebeurt of over acht jaar, dat weet ik echt niet. Wat ik wel weet, is dat Europa zich veel sterker moet inspannen voor de ontwikkeling van de landen in die regio. Op termijn is dat de beste manier om de migratiedruk van de ketel te halen.'

Entzinger beschikt kennelijk nog steeds over een vooruitziende blik. Want, zo schreef het *Algemeen Dagblad* op 28 juli j.l.: 'Uitgedroogde migranten in de woestijn: achterkant van Europa's harde migratiedeal'.

Hans Werdmölder is criminoloog en antropoloog. Hij is onder meer de biograaf van prof A.N.J. den Hollander: **Den Hollander - Dwars boegbeeld van de Nederlandse sociologie**. Het boek is een uitgave van Uitgeverij Blauwburgwal en [HIER](#) te koop.

Wynia's Week verschijnt 104 keer per jaar met even onafhankelijke als broodnodige berichtgeving. De donateurs maken dat mogelijk. [Doet u mee?](#) Hartelijk dank!